प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह (अप्राविधिक तर्फ), पाँचौ तहका पदको
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीय पत्र (Paper III) : सेवा समूह सम्वन्धी

खण्ड (A) : 35 अङ्क **Section (A) : 35 Marks**	**५ प्रश्न × ५ अङ्क = २५ अङ्क**
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

१. कार्यालय संचालन र संगठनात्मक व्यवहार

१.१ दर्ता, चलानी, फाइलिङ्ग, र पत्र व्यवहार
१.२ टिपणी, प्रस्ताव र प्रतिवेदन लेखन
१.३ जनसम्पर्क व्यवस्थापन
१.४ सेवाग्राही गुनासो व्यवस्थापन
१.५ बैठक व्यवस्थापन र निर्णय (माइन्यूट) लेखन
१.६ गोष्ठी, कार्यशाला र सेमिनार व्यवस्थापन
१.७ अभिलेख व्यवस्थापन
१.८ मासिक प्रगति/वार्षिक प्रगति सम्बन्धी व्यवस्थापन
१.९ जिन्सी स्रेस्ताको परिचय र महत्व
१.१० माग फाराम, खरिद आदेश, दाखिला रिपोर्ट र जिन्सी खाता सम्बन्धी जानकारी
१.११ कार्य विवरण र अधिकार प्रत्यायोजन
१.१२ कार्यालय निरीक्षण र अनुगमन
१.१३ प्रशासकीय कार्य फछ्र्यौट सम्बन्धी व्यवस्था
१.१४ संगठनात्मक मान्यता (Norm) र मर्यादा प्रणाली (Status System)

खण्ड (B) : 35 अङ्क **Section (B) : 35 Marks**	**५ प्रश्न × ५ अङ्क = २५ अङ्क**
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

२. प्रशासन तथा व्यवस्थापन

२.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य र कार्यहरु
२.२ सार्वजनिक प्रशासन र विकास प्रशासन
२.३ निजामती कर्मचारीको नियुक्ति, काज, सरुवा, बढुवा, बिदा, आचरण, अवकाश र विभागीय सजाय
२.४ संगठनको परिचय, उद्देश्य, स्वरुप र संगठनका आधारहरु

२.५ देहायका संगठनको परिचय तथा कार्यहरु

२.५.१ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

२.५.२ महालेखा परीक्षकको कार्यालय

२.५.३ लोक सेवा आयोग

२.५.४ प्रदेश लोक सेवा आयोग, गण्डकी प्रदेश

२.५.५ निर्वाचन आयोग

२.५.६ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

२.५.७ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, गण्डकी प्रदेश

२.५.८ संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.५.९ प्रदेश सभा सचिवालय, गण्डकी प्रदेश

२.६ व्यवस्थापनको परिचय, अवधारणा, उद्देश्य, क्षेत्र र कार्यहरु

२.७ नेतृत्व, निर्णय, उत्प्रेरणा र मनोवल

२.८ नियन्त्रण र समन्वयको आवश्यकता र महत्व

२.९ समूह गतिशिलता

२.१० संगठनात्मक परिवर्तन र विकास

२.११ समय व्यवस्थापनको महत्व

खण्ड (C) : 30 अङ्क **Section (C) : 30 Marks**	**४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क**
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

३. सार्वजनिक सेवा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था

३.१ नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावली

३.२ प्रदेश सरकार कार्य विभाजन नियमावली (गण्डकी प्रदेश)

३.३ स्थानीय सरकार संचालन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

३.४ स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८

३.५ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ तथा गण्डकी प्रदेश सुशासन ऐन, २०७६

३.६ सार्वजनिक खरिद र यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

३.७ सूचनाको हक तथा यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

३.८ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व तथा यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

३.९ विपत जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन तथा यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

३.१० सम्पत्ति शुद्धीकरण (Money laundering) निवारण अवधारणा र अभ्यास तथा यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

३.११ गण्डकी प्रदेश सभा नियमावली

द्रष्टव्यः उल्लिखित विषयसँग सम्बन्धित संवैधानिक व्यवस्था र सम्बन्धित ऐन तथा नियमावलीका बारेमा सामान्य जानकारी राख्नु पर्नेछ।

पाठ्यक्रम लागू मितिः — २०८०।०७।०३

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय प्रशासन सेवा, लेखा समूह (अप्राविधिक तर्फ), पाँचौ तहका पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीय पत्र (Paper III) : सेवा समूह सम्वन्धी

खण्ड (A) : 30 अङ्क **Section (A) : 30 Marks**	**४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क**
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

१. आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी व्यबस्थापन

१.१ बजेट अनुमान, स्वीकृति तथा मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (LMBIS) र प्रादेशिक मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (PLMBIS) र निकासा सम्बन्धी जानकारी

१.२ खर्च लेखाङ्कन र प्रतिवेदन

१.३ सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (Public Sector Accounting Standard)

१.४ खाता सुची (Charts of account), एकल कोष खाता (TSA), कम्प्युटराइज्ड सरकारी लेखा प्रणाली (CGAS) र निकासा प्रणाली

१.५ दोहोरो लेखा प्रणाली, नगद र प्रोदभावी आधारित लेखाप्रणाली

१.६ लेखा फारमः गोश्वारा भौचर, बैंक नगदी किताव, बजेट सिट, खर्चको फाटँवारी, पेश्की बाँकीको बिवरण, बैंक हिसाव विवरण, आर्थिक बिवरण सम्बन्धी जानकारी

१.७ लेखा प्रमुखको काम कर्तव्य र अधिकार एवं आर्थिक अनुशासनमा लेखा प्रमुखको भुमिका

खण्ड (B) : 30 अङ्क **Section (B) : 30 Marks**	**४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क**
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

२. सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी

२.१ सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापनको उद्देश्य र सिद्धान्त

२.२ खरिद कार्यको जिम्मेवारी र खरिद विधि

२.३ खरिद सम्झौता कार्यान्वयन

२.४ खरिद व्यवस्थापनमा आचरण सम्बन्धी व्यवस्था

२.५ खरिद कार्यको अनुगमन

२.६ सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

२.७ सार्वजनिक खरिद अनुगमन प्रणाली

३. जिन्सी व्यवस्थापन

३.१ सरकारी सम्पत्तिको जिम्मा, लागत र संरक्षण

३.२ जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन कार्यान्वयन

३.३ बरबुझारथ व्यवस्था

३.४ लिलाम, मिन्हा र मर्मत संभार

३.५ बैदेशिक सहायतामा प्राप्त सामानको अभिलेख

३.६ सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS)

४. राजस्व र धरौटी श्रेस्ता सम्बन्धी जानकारी

४.१ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको संचित कोष र यसको संचालन

४.२ राजस्व दाखिला र राजश्व लेखा

४.३ राजस्वको केन्द्रीय हिसाव

४.४ राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली (RMIS)

४.५ धरौटी आम्दानी र लेखाङ्कन कार्यविधी

४.६ धरौटी सम्बन्धी व्यक्तिगत र गोश्वरा खाता

४.७ धरौटी सदस्याहा सम्बन्धी व्यवस्था

खण्ड (C) : 40 अङ्क **Section (C) : 40 Marks**	**६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क**
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

५. लेखा परीक्षण प्रणाली

५.१ लेखा परीक्षणको परीचय, उद्देश्य एवं आधारभूत सिद्धान्त

५.२ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र आन्तरिक लेखा परीक्षण

५.३ लेखा परीक्षण सम्बन्धमा महालेखा परीक्षकको काम कर्तव्य र अधिकार

५.४ नियमितता, बित्तिय र कार्यूमूलक लेखापरीक्षण सम्बन्धी जानकारी

५.५ लेखापरीक्षणका नविन अवधारणाः सूचना प्रविधि, वातावरणीय, विधि विज्ञान र सामयिक लेखापरीक्षण

५.६ जोखिममा आधारित लेखा परीक्षण र यसको कार्यान्वयन

५.७ सरकारी लेखापरीक्षण मान (Public Sector Auditing Standard)

५.८ बेरुजु, बेरुजु फछ्र्यौट र सम्परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

५.९ संघ प्रदेश र स्थानीय तहको लेखापरीक्षण व्यवस्था

५.१० लेखापरीक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाः ASOSAI / INTOSAI

६. लेखा तथा लेखा परीक्षण सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

६.१ नेपालको संविधानः

६.१.१ संघीय आर्थिक कार्य प्रणाली, प्रादेशिक आर्थिक कार्य प्रणाली र स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणाली

६.१.२ संघ प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक अधिकार

६.२ लेखापरीक्षण ऐन, २०७५

६.३ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

६.४ अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

५.५ आय कर ऐन, २०५८

६.६ मुल्य अभिबृद्धि कर ऐन, २०५२

६.७ स्थानीय सरकार संचालन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

द्रष्टव्यः उल्लिखित विषयसँग सम्बन्धित संवैधानिक व्यवस्था र सम्बन्धित ऐन तथा नियमावलीका बारेमा सामान्य जानकारी राख्नु पर्नेछ ।

पाठ्यक्रम लागू मितिः — २०८०।०७।०३

प्रदेश प्रशासन सेवा, राजस्व समूह (अप्राविधिक तर्फ), पाँचौ तहका पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीय पत्र (Paper III): सेवा समूह सम्बन्धी

खण्ड (A) : 35 अङ्क Section (A) : 35 Marks	५ प्रश्न × ५ अङ्क = २५ अङ्क १ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

१. नेपालको अर्थ व्यवस्था

१.१ नेपालको अर्थतन्त्रका विशेषताहरु

१.२ खुला बजार अर्थतन्त्र र नेपाल

१.३ नेपालको आर्थिक नीति, वित्त नीति (fiscal policy) र मौद्रिक नीति (monetary policy) सम्बन्धी जानकारी

१.४ नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन व्यवस्था

१.५ चालु आवधिक योजना बारे सामान्य जानकारी

१.६ कर (प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष कर) र गैरकर सम्बन्धी जानकारी

१.७ नेपालको वैदेशिक व्यापारको प्रवृत्ति

१.८ नेपालमा आन्तरिक ऋण व्यवस्थापन

१.९ वैदेशिक सहायता परिचालन

१.१० नेपालमा वैंक तथा वित्तीय संस्था सम्वन्धी जानकारी

खण्ड (B) : 35 अङ्क Section (B) : 35 Marks	५ प्रश्न × ५ अङ्क = २५ अङ्क १ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

२. राजस्व प्रशासन सम्बन्धी र कानुनी व्यवस्था

२.१ नेपालको संविधान :

२.१.१ संघीय आर्थिक कार्य प्रणाली, प्रादेशिक आर्थिक कार्य प्रणाली, स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणाली

२.१.२ संघ प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक अधिकार

२.२ वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँड

२.२.१ वित्तिय समानीकरण अनुदान, शसर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान

२.२.२ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कर तथा गैर करका अधिकार क्षेत्र र राजस्व बाँटफाँट सम्बन्धी व्यवस्था

२.३ संघीय कर कानुन सम्वन्धी व्यवस्था

२.३.१ भंसार ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५: भंसार जाँचपास प्रकृया, जाँचपास पछिको परीक्षण (Post Clearance Audit), मुद्दा र लिलाम सम्बन्धी

२.३.२ आयकर ऐन, २०५८ र नियमावली, २०५९: आय विवरण र कर निर्धारण, किस्तावन्दी र अग्रीम कर दाखिला, भुक्तानीमा कर कट्टी, कर बिवाद (प्रशासकिय पुनरावलोकन, पुनरावेदन) तथा कर बक्यौता असुली प्रकृया सम्वन्धी जानकारी

२.३.३ मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ र नियमावली, २०५३: दर्ता, कर विवरण दाखिला, कर कट्टी, कर निर्धारण, कर फिर्ता, कर छुट (Tax Exempt) र शुन्य दर (Zero Rate) को सुविधा सम्वन्धी

२.३.४ अन्तः शुल्क ऐन, २०५८ र नियमावली, २०५९: अन्तः शुल्क निर्धारण र असुली, स्वंय निष्कासन प्रणाली, भौतिक नियन्त्रण प्रणाली, इजाजत सम्बन्धी व्यवस्था

२.३.५ मदिरा ऐन, २०३१ र नियमावली, २०३३ अन्तः शुल्क स्टीकर व्यवस्थापन

खण्ड **(C) : 30** अङ्क **Section (C) : 30 Marks**	४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क
	१ प्रश्न × १० अङ्क = १० अङ्क

३. राजस्व प्रशासन र वित्तीय क्षेत्र

३.१ राजस्व प्रशासनको संगठन तथा संरचनात्मक व्यवस्था

३.१.१ अर्थ मन्त्रालय र मातहत निकायहरुको संगठन संरचना र कार्यहरु

३.१.२ राजस्व परिचालनमा सम्पत्ती शुद्धिकरण अनुसन्धान विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग, महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको कार्य जिम्मेवारी र भूमिका

३.१.३ राजस्व समुह गठन तथा संचालन सम्बन्धी व्यवस्था

३.२ राजस्व चुहावट नियन्त्रण

३.३ करदाता शिक्षाको वर्तमान अवस्था र आवश्यकता

३.४ आन्तरिक राजस्वको क्षेत्र, महत्व र सरचनां

३.५ भंसार सुधार र व्यापार सहजिकरण

३.६ नेपालमा सार्वजनिक संस्थानको परीचय, व्यवस्थापन र राजस्वमा योगदान

३.७ नेपालमा गैर बैंकिङ्ग वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापन, नियमन र पूर्वाधार निर्माणमा स्रोत परिचालन

३.८ नेपालको पूँजीबजार, बीमा र सहकारी क्षेत्रको विकास र व्यवस्थापन

द्रष्टव्य : उल्लिखित विषयसँग सम्बन्धित संवैधानिक व्यवस्था र सम्बन्धित ऐन तथा नियमावलीका बारेमा सामान्य जानकारी राख्नु पर्नेछ ।

पाठ्यक्रम लागू मिति : - २०८०।०७।०३